

УДК 338.2

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-260-4-181-185

ЮРЧЕНКО О. М.

Вінницький національний аграрний університет

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Нинішня ситуація чималої кількості підприємств залежить від ведення ними інвестиційної діяльності, адже інвестиції являють собою можливість для підприємств конкурувати і на внутрішньому, і на зовнішньому ринках. Тому, вибір оптимального інвестиційного механізму підприємцями забезпечить зростання ефективності інвестування в процесі функціонування підприємства.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиційний менеджмент, інвестиційний механізм підприємства, інвестиційне забезпечення.

YURCHENKO O.

Vinnytsia National Agrarian University

INVESTMENT APPARATUS AND INVESTMENT MANAGEMENT: THEORETICAL ASPECT

Today, the investment process requires the use of cutting-edge and flexible forms of management, since the transformation of Ukraine into a market economy model is directly linked to the formation of a new ideology of the investment process. Therefore, the functioning of an effective investment mechanism is an integral part of investment management. Implementation of the effective mechanism is possible due to the coordination of the interests of all participants in the investment process, through the adoption of intelligent and perspective management tools. It is well known that the long-term performance of companies, ensuring their development and competitiveness is determined primarily by the level of investment activity and the promotion of appropriate measures. Owners of enterprises need to reform the existing investment management system in accordance with modern conditions and use the latest, more effective tools to effectively ensure their progressive advance development. In this article we use the methods of scientific research: retrospective, grouping and summing up, system analysis. The theoretical and methodological foundations of research work consist of domestic and foreign scientists on investment activities. Also, some approaches to understanding the concepts of "investment management" and "investment mechanism" are considered; investigated and grouped the principles on which investment management is based; the structure of the investment mechanism of the enterprise is described and the features of its functioning in modern conditions are considered; emphasized the importance of forming and functioning of an effective investment mechanism of the enterprise; It was investigated that effective management contributes to increasing the potential of each enterprise, mitigates the negative impacts of environmental factors and successfully exploits the benefits of an individual economic entity.

Key words: investment activity, investment management, investment mechanism of the enterprise, investment support.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день вітчизняні підприємства здійснюють інвестиційну діяльність у середовищі, котре змінюється швидкими темпами. Саме це потребує від підприємств своєчасного, гнучкого та правильного адаптування і реагування на ті чи інші зміни у суспільстві. Виходячи з цього, актуальними стають питання ефективної системи інвестиційного менеджменту на підприємстві.

Ефективна організація інвестиційної діяльності є запорукою розвитку сучасних підприємств, що є учасниками інвестиційного процесу. Залучення інвестицій – це шанс для підприємств стати конкурентоспроможними на діючих ринках. На інвестиційну діяльність підприємств впливає чимало чинників, що існують у внутрішньому та зовнішньому середовищах. У цьому контексті підприємства повинні використовувати дієву, ефективну та гнучку систему управління, що сприятиме ефективному залученню і використанню інвестиційних ресурсів для досягнення бажаного економічного розвитку. За допомогою ефективного інвестиційного менеджменту можна досягти інноваційних, соціальних, екологічних, економічних та інших цілей (ефектів) від залучених і ефективно використаних власних інвестиційних ресурсів. Інвестиційний менеджмент має базуватись на відповідному інвестиційному механізмові.

Аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах з кожним днем все більш актуальними стають питання, які пов'язані з інвестиційним менеджментом. Наукові та прикладні доробки у сфері інвестиційного менеджменту висвітлюються здебільшого у працях економістів, а реалізація деяких напрацювань потребує втручання держави за допомогою непрямих методів регулювання економіки. Такі дослідження є пріоритетними для праць зарубіжних вчених, таких як А. Бейлі, П. Друкера, Д. Тобіна, В. Шарпа та вітчизняних науковців, а саме І. Вінніченка, М. Войнаренка, С. Герасимової, В. Герасименка, В. Гончарова, І. Спіфанової, І. Спіфанової, А. Загороднього, О. Кузьміна, І. Новикової, А. Пересади та інших.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є уточнення понять "інвестиційний менеджмент", "інвестиційний механізм підприємства"; дослідження деяких складових інвестиційного механізму з метою покращення управлінських дій на підприємстві; обґрунтування необхідності підбору та використання ефективної системи управління в ході здійснення інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна, економічна та політична ситуація в Україні, глобалізаційні процеси, нестача власних коштів у підприємств потребує від суб'єктів господарювання пошуку ефективних форм ведення бізнесу. У такому контексті джерелом, яке дає можливість забезпечити життєдіяльність і розвиток підприємства, є інвестиції. Досягнення ефекту від інвестиційної діяльності, на який очікують усі учасники інвестиційного процесу, можна забезпечити за допомогою формування та реалізації відповідної системи управління, що має стати інструментом вибору пріоритетів інвестування та підвищення ефективності їх використання.

Виходячи з того, що операції з інвестиціями визначаються як інвестиційна діяльність, то потребує уточнення поняття “інвестиційна діяльність”. У Законі України “Про інвестиційну діяльність” відзначено, що інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [7]. На нашу думку, дане визначення не в повній мірі розкриває сутність цієї діяльності, оскільки в ньому не йдеться про досягнення певного результату від вкладання ресурсів. Інвестиційною діяльністю вважатимемо комплекс організаційно-економічних заходів щодо вкладення інвестицій з метою отримання певного ефекту в результаті здійснення господарської діяльності, де суб'єктами інвестиційної діяльності є юридичні, фізичні особи, державні та недержавні установи, а об'єктом можуть бути фінансові, матеріальні та нематеріальні активи, у які трансформується інвестований капітал і які забезпечують зростання його вартості.

Досягнення бажаного результату від здійснення інвестиційної діяльності уможливується за допомогою забезпечення ефективного функціонування системи управління цією діяльністю. На сьогоднішній день існують певні проблеми в управлінні інвестиційною діяльністю, а саме: низький рівень менеджменту, основними причинами якого є непередбаченість багатьох учасників інвестиційного процесу до реалізації інвестиційних планів, відсутність доступу до ринкової інформації, слабка адаптованість організаційної структури до змін на ринку, недостатній професіоналізм та досвід керівного складу, низький кваліфікаційний рівень робітників, зайнятих у сфері підготовки техніко-економічних обґрунтувань.

Розглянемо певні підходи до розуміння поняття “інвестиційний менеджмент”. “Інвестиційний менеджмент – це система управління інвестиційним процесом. Головна мета – забезпечити реалізацію загальної та фінансової стратегії компанії” [8].

І. Должанський стверджує, що інвестиційний менеджмент – це сукупність практичних дій та заходів, методів і прийомів, пов'язаних з цілеспрямованим регулюванням руху капіталу, що вкладається в інвестиційні об'єкти з метою отримання прибутку (доходу) або досягнення іншого корисного ефекту [4].

І. Єпіфанова розглядає поняття інвестиційного менеджменту як системно інтегрований процес управління сукупністю інвестиційних проектів, які підпорядковані єдиній стратегічній меті підприємства, орієнтований на успішну реалізацію інвестиційної програми підприємства [5].

І. Новикова вважає, що інвестиційний менеджмент – це система принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми та механізми управлінського впливу на процеси інвестування з метою забезпечення зростання вартості (цінності), підприємства та його стратегічного розвитку [9].

В. Федоренко трактує інвестиційний менеджмент як процес управління усіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва [12].

Гриньов А. В. під інвестиційним менеджментом розуміє діяльність, спрямовану на організацію та координацію інвестиційного процесу, яка ґрунтується на системі принципів, організаційно-економічних методів та техніки розробки й реалізації управлінських рішень [3].

Узагальнимо підходи авторів до визначення “інвестиційний менеджмент” у таблиці 1.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття “інвестиційний менеджмент”

Джерело	Визначення
І. Должанський [4]	інвестиційний менеджмент – це сукупність практичних дій та заходів, методів і прийомів, пов'язаних з цілеспрямованим регулюванням руху капіталу, що вкладається в інвестиційні об'єкти з метою отримання прибутку (доходу) або досягнення іншого корисного ефекту
І. Єпіфанова [5]	інвестиційний менеджмент – системно інтегрований процес управління сукупністю інвестиційних проектів, які підпорядковані єдиній стратегічній меті підприємства, орієнтований на успішну реалізацію інвестиційної програми підприємства
І. Новикова [9]	інвестиційний менеджмент – це система принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми та механізми управлінського впливу на процеси інвестування з метою забезпечення зростання вартості (цінності), підприємства та його стратегічного розвитку
В. Федоренко [12]	інвестиційний менеджмент – це процес управління усіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва
А. Гриньов [3]	інвестиційний менеджмент – це діяльність, спрямована на організацію та координацію інвестиційного процесу, яка ґрунтується на системі принципів, організаційно-економічних методів та техніки розробки й реалізації управлінських рішень

Джерело: досліджено та узагальнено автором.

Розглянемо принципи, на яких ґрунтується інвестиційний менеджмент (рис. 1).

Як відомо, до функцій управління, у тому числі й інвестиційною діяльністю відносяться планування, організація, мотивація, контроль, регулювання [1]. Усі перелічені вище складові (принципи, функції тощо) є відповідними частинами механізму управління інвестиційною діяльністю (інвестиційного механізму).

Інвестування є відповідальним економічним рішенням з віддаленим і не завжди прогнозованим кінцевим результатом, від якого залежать як операційні прибутки, так і загальний стан та розвиток підприємства.

Рис. 1. Принципи, на яких ґрунтується інвестиційний менеджмент

Джерело: розроблено автором на основі теоретичних даних.

Не можна не погодитись із таким автором, як І.О. Бланк, який розглядає механізм інвестиційного менеджменту як систему основних елементів, які регулюють процес розробки і реалізації інвестиційних рішень. Також даним автором виділено чотири основні складові елементи інвестиційного механізму, а саме: ринковий механізм регулювання інвестиційної діяльності підприємства, державне нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства, систему конкретних методів здійснення управління інвестиційною діяльністю підприємства та внутрішній механізм регулювання окремих аспектів інвестиційної діяльності підприємства [1].

Російський вчений В.П. Жданов розглядає такі складові інвестиційного механізму як мотиваційний блок, ресурсне правове і організаційне забезпечення [6].

Елементи структури інвестиційного механізму підприємства зображено на рис. 2.

На думку О.М. Просович, інвестиційний механізм підприємства є цілеспрямовано створеною, взаємодіючою сукупністю форм і джерел інвестицій, методів, інструментів та важелів впливу на процес розробки і реалізації інвестиційних рішень підприємства [10].

На нашу думку, інвестиційний механізм підприємства – це сукупність методів та форм, інструментів і важелів впливу на відтворювальний процес, завданням яких є забезпечення зростання ефективності інвестування в процесі функціонування підприємства.

Можна погодитись із думкою автора Л. Сікорака стосовно форм, у яких реалізується механізм управління інвестиціями. Зокрема, це:

- управління термінами інвестиційної діяльності;
- якісне перетворення змісту інвестиційної діяльності;
- кількісне перетворення змісту інвестиційної діяльності;
- зміцнення довіри учасників інвестиційної діяльності [11].

На нашу думку, однією з форм такої реалізації має стати SEE-управління інвестиційною діяльністю. Економічний зміст SEE-управління за [2, с. 147] становить необхідність використання певних ресурсів (визначення потреб у ресурсах певних видів, оцінювання їхньої наявності, розподіл та використання цих

ресурсів, мотивація щодо застосування певного виду ресурсів та ін.); функціональний зміст проявляється у встановленні складу управлінських SEE-дій на кожній стадії та в кожному процесі управління, у забезпеченні необхідною нормативно-правовою, нормативно-плановою, обліковою та позаобліковою інформацією, у підготовці та прийнятті управлінського рішення; організаційний зміст полягає у взаємодії різних ієрархічних рівнів (страт) і ступенів організаційних структур управління. Соціальний зміст потребує врахування ролі людини на кожному етапі SEE-управління [2]. Зазначене потребує відповідних подальших наших досліджень.

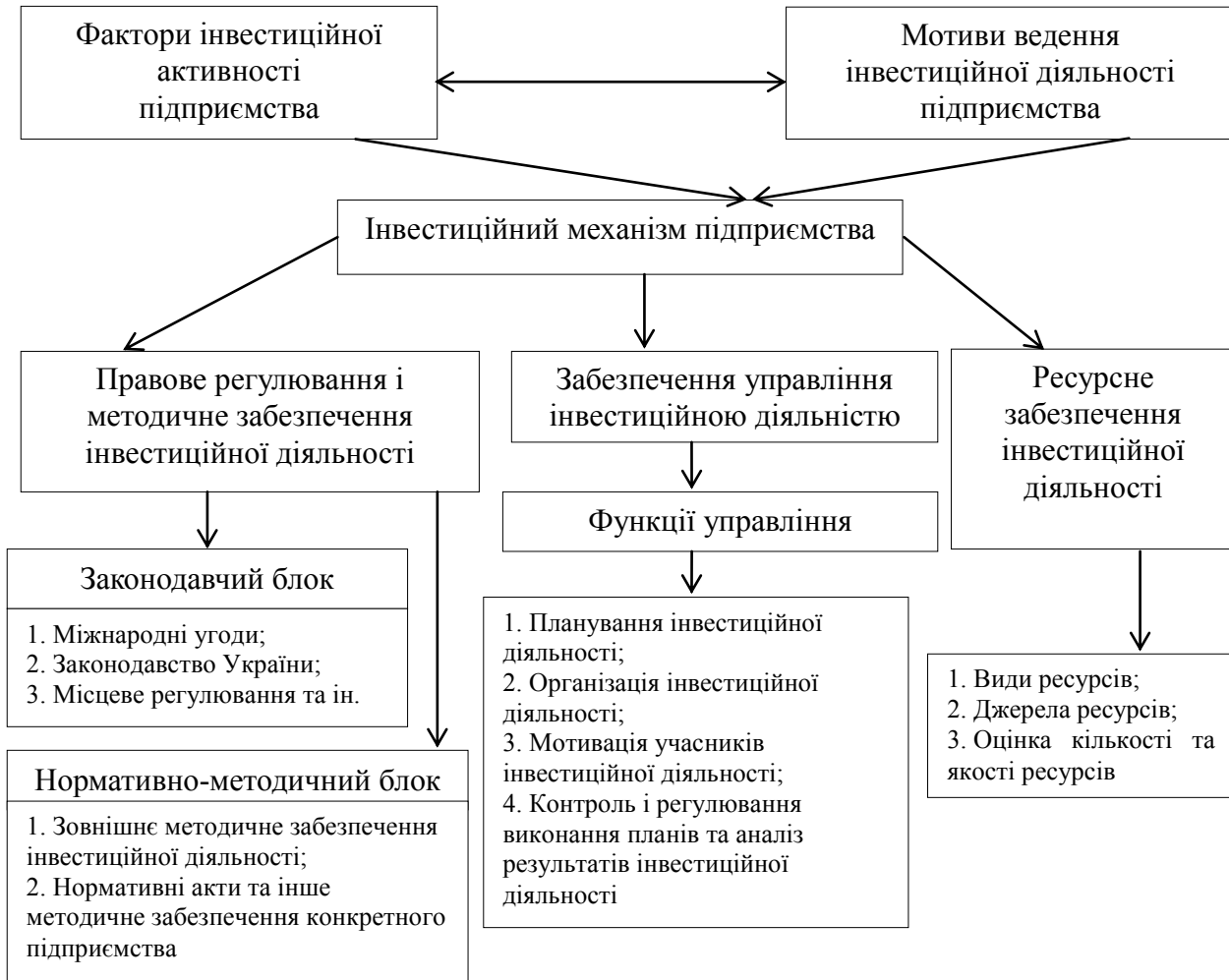

Рис. 2. Структура інвестиційного механізму підприємства

Джерело: удосконалено автором на основі [10].

Отже, механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства – це послідовність та спосіб управління; послідовність процесів і стадій, відповідних процедур та інструментів; сукупність інституціональних та організаційних структур і комплекс використовуваних ними форм та методів; послідовність застосування різноманітних способів.

Для того, щоб досягти бажаного ефекту залучених інвестицій вітчизняними підприємствами, потрібно застосувати ефективну систему управління, яка уможливить досягнення визначеної мети діяльності (місії) підприємства. Управлінські дії підприємства мають спрямовуватися на раціональне використання інвестиційних ресурсів і на досягнення економічного успіху, що може виявлятися у їх стійкому економічному розвитку, якому сприятиме відповідне SEE-управління інвестиційною діяльністю.

Висновки та пропозиції. Таким чином, система інвестиційного менеджменту підприємства має бути гнучкою та вчасно реагувати на зміни в сучасній економічній системі (з точки зору ієрархії систем система інвестиційного менеджменту з відповідним механізмом є підсистемою до економічної системи). Фундаментом під час здійснення інвестиційної діяльності має бути процес залучення та використання інвестиційних ресурсів (перш за все, власних), що в майбутньому сприятиме розвитку підприємства, якщо це підприємство ґрунтується на ефективному інвестиційному механізмові.

Подальші розвідки у контексті нашого дослідження спрямовані на роль та значення SEE-управління інвестиційною діяльністю.

Література

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / Бланк И.А. – К. : Эльга-Н, Ника-центр, 2001. – 448 с.
2. Буреннікова Н.В. SEE-управління на базі складових результативності як засіб підвищення дієвості процесу функціонування складних систем: сутність, методологія / Н.В. Буреннікова, В.О. Ярмоленко // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2016. – № 1. – С. 145–152.
3. Гриньов А.В. Теоретичні засади управління інвестиційною діяльністю машинобудівного підприємства [Електронний ресурс] / А.В. Гриньов. – Режим доступу : http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik.
4. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства / за ред. І.З. Должанського, Т.О. Загорної, О.О. Удалих та ін. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 362 с.
5. Спіфанова І.Ю. Підвищення якості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини / І.Ю. Спіфанова // Економічний простір. – 2009. – № 2 3/2. – С. 287–288.
6. Жданов В.П. Организация и финансирование инвестиций / Жданов В.П. – Калининград : Янтарный сказ, 2000.
7. Про інвестиційну діяльність : закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
8. Менеджмент : понятійно-термінологічний словник / за ред. Г.В. Щокіна, М.Ф. Головатого, О.В. Антоноука, В.П. Сладкевича. – К. : МАУП, 2007. – 291 с.
9. Новикова І.В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Новикова Інна Володимирівна ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний університет ; наук. кер. Акуленко В.Л. – Суми, 2013. – 219 с.
10. Просович О.М. Формування інвестиційного механізму підприємства / О.М. Просович // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. – 2003. – № 484. – С. 159–165.
11. Сікорак Л.А. Інвестиційні механізми регулювання економіки підприємств: сутність, структура та складові компоненти / Л.А. Сікорак // Європейський вектор економічного розвитку. – 2011. – № 2 (11). – С. 217–224.
12. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / В.Г. Федоренко. – К. : МАУП, 1999. – 10 с.
13. Феєр О.В. Управління інвестиціями як складова інвестиційного механізму підприємства / О.В. Феєр // Економіка і суспільство. – 2016. – № 5. – С. 256–259.

References

1. Blank I.A. Investitsionnyy menedjment / Blank I.A. – K. : Elga-N, Nika-tsentr, 2001. – 448 s.
2. Buriennikova N.V. SEE-upravlinnia na bazi skladovykh rezultatyvnosti yak zasib pidvyshchennia diievosti protsesu funktsionuvannia skladnykh system: sutnist, metodolohiia / N.V. Buriennikova, V.O. Yarmolenko // BIZNESINFORM. – 2016. – № 1. – С. 145–152.
3. Hrynov A.V. Teoretychni zasady upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu mashynobudivnoho pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / A.V. Hrynov. – Rezhym dostupu : http://www.kpi.kharkov.ua/archive/ Naukova_periodyka/vestnik.
4. Dolzhanskyi I. Z. Upravlinnia potentsialom pidpriemstva / za red. I.Z. Dolzhanskoho, T.O. Zahornoi, O.O. Udalykh ta in. – K. : Tsentr navch. lit-ry, 2006. – 362 s.
5. Iepifanova I.Iu. Pidvyshchennia yakosti investytsiinoi diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv Vinnychchyny / I.Iu. Yepifanova // Ekonomichnyi prostir. – 2009. – № 2 3/2. – S. 287–288.
6. Jdanov V.P. Organizatsiya i finansirovanie investitsiy / Jdanov V.P. – Kaliningrad : YAntarnyyi skaz, 2000.
7. Pro investytsiino diialnist : zakon Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
8. Menedzhment : poniatiiino-terminolohichni slovnyk / za red. H.V. Shchokina, M.F. Holovatoho, O.V. Antoniuka, V.P. Sladkevycha. – K. : MAUP, 2007. – 291 s.
9. Novykova I.V. Vartisno-orientovane upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstva : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04 / Novykova Inna Volodymyrivna ; Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Sumskyi derzhavnyi universytet ; nauk. ker. Akulenko V.L. – Sumy, 2013. – 219 s.
10. Prosovykh O.M. Formuvannia investytsiinoho mekhanizmu pidpriemstva / O.M. Prosovykh // Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Problemy ekonomiky ta upravlinnia. – 2003. – № 484. – S. 159–165.
11. Sikoraka L.A. Investytsiini mekhanizmy rehuliuвання ekonomiky pidpriemstv: sutnist, struktura ta skladovi komponenty / L.A. Sikoraka // Yevropeyskyi vektor ekonomichnoho rozvytku. – 2011. – № 2 (11). – S. 217–224.
12. Fedorenko V.H. Investytsiinyi menedzhment : navch. posib. / V.H. Fedorenko. – K. : MAUP, 1999. – 10 s.
13. Feier O.V. Upravlinnia investytsiiami yak skladova investytsiinoho mekhanizmu pidpriemstva / O.V. Feier // Ekonomika i suspilstvo. – 2016. – № 5. – S. 256–259.

Рецензія/Peer review : 11.07.2018
Надрукована/Printed : 06.09.2018
Прорецензовано редакційною колегією